

SERMO CCLXXXVII¹.

In Natali S. Joannis Baptistæ, qui est VIII Kalendas Julii.

I. PROLIXA narratio, sed compensatur labor auditoris dulcedine veritatis. Illustrem nativitatem beatissimi Joannis præconis et præcursoris Christi, cum sanctum Evangelium legeretur, audivimus. Hinc attendat Charitas Vestra, quam magni hominis nativitas facta sit. Natalis dies carnis nulli Prophetarum, nulli Patriarcharum, nemini Apostolorum celebravit Ecclesia: solos duos Natales celebrat, hujus et Christi. Tempora ipsa quibus nati sunt ambo, magnum mysterium præfigurant. Joannes magnus erat homo, sed homo. Tam magnus autem erat homo, ut quidquid plus illo esset, Deus esset. « Qui post me venit, » major me est². » Dixit hoc Joannes: « Ipse major me est. » Si major te est, quid est quod ipsum majorem te, audivimus dicentem: « In natis mulierum nemo ex- » surrexit major Joanne Baptista³? » Si nemo hominum est te major, quid est ille qui te major est? Quis sit, vis audire? « In principio erat Verbum, et Verbum erat apud » Deum, et Deus erat Verbum⁴. »

II. Et quomodo Verbum Dei Deus, per quod facta sunt omnia, quod natum est sine initio temporis, per quod facta sunt tempora, diem natalem invenit in tem-

¹ Alias de Diversis 40. — ² Matth. II, 11. — ³ Id. XI, 11. — ⁴ Joan. I, 1.

pore? Quomodo, inquam, Verbum per quod facta sunt tempora, diem natalem invenit in tempore? Quæris quomodo? Audi ipsum Evangelium: « Verbum caro factum » est, et habitavit in nobis. » Natalis Christi natalis est carnis, non Verbi: sed ideo natalis est Verbi, quia « Ver- » bum caro factum est. » Natum est Verbum, sed in carne natum est, non in se. In se autem est quidem a Patre, sed diem natalem non habet in tempore.

III. Natus est Joannes, natus est et Christus: annuntia- tus Joannes ab Angelo, annuntia- tus Christus ab Angelo. Utrumque magnum miraculum. Servum præcursorem parit sterilis de sene viro, Dominum possessorem parit virgo sine viro. Magnus homo Joannes: sed plus quam homo Christus; quia et homo et Deus. Magnus homo; sed humiliandus erat homo, ut exaltaretur Deus. Denique quia humiliandus erat homo, audi ipsum hominem: « Non » sum dignus corrigiam calceamenti ejus solvere¹. » Si se dignum diceret, quantum se humiliaret? Nec hoc se dixit dignum. Omnino prostravit se, et prostravit se sub petra. Lucerna enim erat¹, et vento superbiæ timebat extingui.

IV. Denique quia humiliandus erat omnis homo Chris- to, ac per hoc et Joannes; et quod exaltandus erat Deus homo Christus, demonstravit et dies natalis, et genera- tionum. Natus est Joannes hodie: ab hodierno minuuntur dies. Natus est Christus octavo Kalendas Januarias: ab illo die crescunt dies. Joannes in passione capite est deminutus, Christus in ligno est exaltatus. Quam bene nuntiatus est virgini Mariæ, quam vere, quam sancte, « Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? » Credebat, sed modum quærebat. Et quid audivit? « Spi- » ritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi, » ipse Spiritus sanctus, id est, « Virtus Altissimi obumbra-

¹ Joan. I, 27. — ² Id. V, 35.

» bit tibi. Et propterea hoc quod nascetur ex te sanctum,
 » vocabitur Filius Dei¹. Virtus Altissimi obumbrabit
 » tibi. » Erit in te conceptus, libido non erit. Concupiscentiæ non erit æstus, ubi umbram facit Spiritus sanctus. Sed quia corpori nostro sunt æstus, sufficiant hæc Charitati Vestræ: bene cogitata plura erunt.

SERMO CCLXXXVIII².

In Natali Joannis Baptistæ, II.

De voce et verbo.

I. DIEI hodiernæ festività anniversario reditu memoriam renovat, natum esse Domini præcursorem ante mirabilem mirabiliter; cujus nativitatē considerare nos et laudare maxime hodie convenit. Ad hoc enim et dies anniversarius huic miraculo dedicatus est, ut beneficia Dei et excelsi magnalia non debeat oblivio de cordibus nostris. Joannes ergo præco Domini missus ante illum, sed factus per illum. « Omnia enim per ipsum facta sunt, et sine » ipso factum est nihil³. » Missus homo ante hominem Deum, agnoscens Dominum suum, annuntians Creatorem suum; jam in terra præsentem mente discernens, digito ostendens. Ipsius enim verba sunt ostendentis Dominum et testimonium perhibentis: « Ecce Agnus Dei, ecce qui » tollit peccatum mundi⁴. » Merito ergo sterilis peperit

¹ Luc. 1, 34, 35. — ² Alias 23 ex Sirmondianis. — ³ Joan. 1, 3. — ⁴ Ibid. 29.

præconem, virgo judicem. In matre Joannis sterilitas accepit fecunditatem: in Matre Christi fecunditas non corripit integritatem. Si vestra patientia, et quietum studium, et attentum silentium præbeat mihi copiam, adjuvante Domino, dicere quod donat ut dicam, erit procul dubio fructus attentionis vestræ, et operæ pretium studii nostri, ut aliquid quod ad magnum sacramentum pertineat, insinuem auribus et cordibus vestris.

II. Fuerunt Prophetæ ante Joannem, et multi, et magni, et sancti, digni Deo, Deo pleni, Salvatoris prænuntiatores, veritatis attestatores. Verumtamen de nullo eorum dici potuit, quod dictum est de Joanne: « In natis » mulierum nemo exurrexit major Joanne Baptista¹. » Quid ergo sibi vult ista magnitudo præmissa ante magnum? Ad testimonium magnæ humilitatis. Tamen enim magnus erat, ut Christus posset putari. Posset Joannes abuti errore hominum, et non laborare persuadere se esse Christum, quia hoc jam illi, qui eum audiebant et videbant, illo non dicente putaverant. Non erat ei opus seminare errorem, sed confirmare. At ille sponsi amicus humilis, sponso zelans, non se pro sponso adulterum supponens, perhibet testimonium amico suo, et eum qui vere sponsus erat, sponsæ commendat: ut ametur in illo, odit se amari pro illo. « Qui habet, inquit, sponsam, » sponsus est. » Et quasi diceret: Quid tu? « Amicus autem, inquit, sponsi stat, et audit eum, et gaudio gaudet propter vocem sponsi². Stat, et audit: » discipulus audit magistrum; quia audit, stat; quia si non audit, cedit. Hinc magnitudo Joannis maxime commendatur; quia cum posset putari Christus, maluit Christo testimonium perhibere, illum commendare; se humiliare, quam pro ipso accipi, et a se decipi. Merito dictus est amplius quam

¹ Matth. xi, 11. — ² Joan. iii, 29.

Propheta. De Prophetis enim, qui fuerunt ante adventum Domini, Dominus ipse ita loquitur: « Multi Prophetae et » justi voluerunt videre quae vos videtis, et non viderunt¹. » Etenim illi qui implebantur Spiritu Dei, ut annuntiarent Christum venturum, concupiscebant, si fieri posset, in terra videre praesentem. Unde Simeon ille differebatur exire de saeculo, ut videret natum, per quem conditum est saeculum². Et ille quidem infantem vidit Verbum Dei in carne: sed nondum docebat, nondum magistri personam professus erat, qui jam apud Patrem Angelis magister erat. Simeon ergo vidit, sed infantem: Joannes autem jam praedicantem, jam discipulos eligentem. Ubi? Ad flumen Jordanis. Inde enim coepit magisterium Christi. Ibi baptismus Christi commendatus est futurus: quia susceptus est baptismus praeveniens, et viam parans, et dicens: « Parate viam Domino, rectas facite semitas ejus³. » Baptizari enim voluit Dominus a servo, ut viderent quid accipiant qui baptizantur a Domino. Inde ergo coepit, unde merito prophetia praecesserat: « Dominabitur a mari » usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis » terrae⁴. » Ad ipsum flumen, unde coepit dominari Christus, vidit Joannes Christum, cognovit, testimonium perhibuit. Magno se humiliavit, ut a magno exaltaretur humilis. Et se amicum sponsi dixit: et qualem amicum? fortassis aequalem? Absit: longe infra. Quantum longe? « Non sum dignus, ait, corrigiam calceamenti ejus sol- » vere⁵. » Hic Propheta, imo amplius quam Propheta, praenuntiari meruit per Prophetam. De illo namque dixit Isaias, quod hodie nobis lectum est: « Vox clamantis in » deserto, parate viam Domini, rectas facite semitas ejus. » Omnis vallis implebitur, et omnis mons et collis humi-

¹ Matth. xiii, 17. — ² Luc. ii, 25. — ³ Matth. iii, 3. — ⁴ Psal. lxxi, 8. — ⁵ Marc. i, 7.

» liabitur; et erunt tortuosa in directum, et aspera in » vias planas: et videbit omnis caro salutare Dei. Excla- » ma: quid exclamabo? Omnis caro foenum, et omnis » claritas ejus ut flos foeni. Foenum aruit, flos decedit: » Verbum autem Domini manet in aeternum¹. » Attendat Charitas Vestra. Joannes interrogatus quis esset, utrum Christus esset, utrum Elias, utrum Propheta: « Non sum » inquit, Christus, nec Elias, nec Propheta. » Et illi: « Quis ergo es? Ego sum vox clamantis in deserto². » Vocem se dixit. Habes Joannem vocem. Quid habes Christum, nisi Verbum? Vox praemittitur, ut Verbum postea intelligatur. Et quale Verbum? Audi illud tibi clare ostendentem: « In principio, inquit, erat Verbum, et Verbum » erat apud Deum, et Deus erat Verbum: hoc erat in » principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, et » sine ipso factum est nihil³. » Si omnia, et Joannes. Quid miramur, si Verbum fecit sibi vocem? Vide, vide utrumque ad flumen, et vocem et Verbum, Vox Joannes, Verbum Christus.

III. Quæramus quid intersit inter vocem et verbum: attenti quæramus; non parva res est, nec parvam intentionem desiderat. Dabit Dominus, ut nec ego in explicando fatiger, nec vos in audiendo. Ecce duo quaedam, vox et verbum. Quid est vox? quid est verbum? Quid? Audite quod in vos ipsis approbetis, et vobis ipsis a vobismetipsis interrogati respondeatis. Verbum si non habeat rationem significantem, verbum non dicitur. Vox autem, etsi tantummodo sonet, et irrationabiliter perstrepat, tanquam sonus clamantis, non loquentis, vox dici potest, verbum dici non potest. Nescio quis ingemuit, vox est: ejulavit, vox est. Informis quidam sonus est, gestans vel inferens strepitum auribus sine aliqua ratione intellectus

¹ Isai. xl, 3-8. — ² Joan. i, 20-23. — ³ Ibid. i, 1-3.

Verbum autem, nisi aliquid significet, nisi aliud ad aures ferat, aliud menti inferat, verbum non dicitur. Sicut ergo dicebam, si clames, vox est: si dicas: Homo, verbum est; si dicas, pecus, si Deus, si mundus, vel aliquid aliud. Has enim omnes voces significantes dixi, non inanes, non sonantes et nihil docentes. Si ergo jam distinxistis inter vocem et verbum, audite quod miremini in his duobus, Joanne et Christo. Verbum valet plurimum et sine voce: vox inanis est sine verbo. Reddamus rationem, et quod proposuimus, si possumus, explicemus. Ecce voluisti aliquid dicere: hoc ipsum quod vis dicere, jam corde conceptum est; tenetur memoria, paratur voluntate, vivit intellectu. Et hoc ipsum quod vis dicere, non est alicujus linguæ. Res ipsa, quam vis dicere, quæ corde concepta est, non est alicujus linguæ, nec græcæ, nec latinæ, nec punicæ, nec hebrææ, nec cujusquam gentis. Res est tantum corde concepta, parata procedere. Ergo, ut dixi, res est quædam, sententia quædam, ratio corde concepta; parata procedere, ut insinuetur audienti. Sic igitur quomodo nota est ei, in cujus corde est, verbum est, jam notum dicturo, nondum audituro. Ecce ergo verbum jam formatum, jam integrum, manet in corde: quærit procedere, ut dicatur audienti. Attendit ille, qui concepit verbum quod dicat, et notum habet verbum sibi in corde suo, attendit cui dicturus est: Loquar in nomine Christi auribus eruditis in Ecclesia: et audeo etiam aliquid jam quod sit subtilius, insinuare non rudibus. Intendat ergo Charitas Vestra. Videte verbum corde conceptum, quærit procedere, ut dicatur: attendit cui dicatur. Invenit Græcum, græcam vocem quærit, qua procedat ad Græcum. Invenit Latinum, latinam vocem quærit, qua procedat ad Latinum. Invenit Punicum, punicam vocem quærit, qua procedat ad Punicum. Remove

diversitatem auditorum, et verbum illud, quod corde conceptum est, nec græcum est, nec latinum, nec punicum, nec cujusquam linguæ. Talem vocem quærit procedendi, qualis assistit auditor. Modo, fratres, ut aliquid propositum sit quod intelligatis, concepi corde ut dicam: Deus. Hoc quod concepi corde, magnum aliquid est. Non enim duæ syllabæ sunt Deus; non enim vox ista brevis est Deus. Deum volo dicere, intendo cui dicam. Latinus est? Deum dico. Græcus est? Θεὸν dico. Latino dico Deum, Græco dico Θεόν. Inter Deum et Θεόν distat sonus: litteræ aliæ sunt hic, aliæ sunt ibi: in corde autem meo, in eo quod volo dicere, in eo quod cogito, nulla est diversitas litterarum, nullus sonus varius syllabarum: hoc est quod est. Ut enuntiaretur Latino, alia vox adhibita est; ut Græco, alia. Si Punico enuntiare vellem, aliam adhiberem; si Hebræo, aliam; si Ægyptio, aliam; si Indo, aliam. Quam multas voces faceret personarum mutatione verbum cordis, sine ulla sui mutatione vel varietate. Pergit ad Latinum voce latina, ad Græcum græca, ad Hebræum hebræa. Ad audientem pervenit, nec a loquente discedit. Numquid enim quod dicendo in alio facio, ego amitto? Sonus ille adhibitus medius in te aliquid propagavit, a me non emigravit. Deum jam ego cogitabam. Tu nondum audieras vocem meam; hac audita, cœpisti et tu habere quod cogitabam: sed ego non perdiidi quod habebam. Ergo in me, tanquam in cardine cordis mei, tanquam in secretario mentis meæ, præcessit verbum vocem meam. Nondum sonuit vox in ore meo, et inest jam verbum cordi meo. Ut autem exeat ad te quod corde concepi, ministerium vocis inquirat.

IV. Si possim, adjuvante intentione vestra et orationibus, dicere quod volo, puto quia gaudebit qui intelliget: qui autem non intelliget, ignoscat homini laboranti, Deo

supplicet miseranti. Etenim et quod loquor inde est. Inde unde loquor, inest cordi quod dicam: sed vocum ministeria laborant ad aures vestras. Quid ergo, fratres? quid ergo? Certe intendistis, certe jam intelligitis, quia verbum erat in corde meo, antequam sibi adhiberet vocem, in qua procederet ad aures vestras. Puto quia intelligant omnes homines: quia quod mihi accidit, hoc omni loquenti. Ecce jam scio quod volo dicere, corde teneo, ministerium vocis inquirō: antequam sonet vox in ore meo, jam tenetur verbum in corde meo. Præcessit ergo verbum vocem meam, et in me prius est verbum, posterior vox: ad te autem, ut intelligas, prior venit vox auri tuæ, ut verbum insinuetur menti tuæ. Nosse enim non posses quod in me fuerat ante vocem, nisi in te fuerit post vocem. Ergo si vox Joannes, verbum Christus: ante Joannem Christus, sed apud Deum; post Joannem Christus, sed apud nos. Magnum sacramentum, fratres. Intendite, accipite magnitudinem rei etiam atque etiam. Delectat enim me intellectus vester, et audaciorem facit ad vos, adjuvante illo quem prædico tantillus tantum, homo qualiscumque Verbum Deum. Ipso ergo adjuvante, audacior fio ad vos, et præmissa ista informatione distinctionis vocis et verbi, quæ consequantur insinuo. Personam gerebat Joannes vocis in sacramento: nam non ipse solus vox erat. Omnis enim homo annuntiator verbi, vox verbi est. Quod enim est sonus oris nostri ad verbum, quod in corde gestamus; hoc omnis anima pia prædicatrix ad illud Verbum, de quo dictum est: « In principio erat Verbum, et » Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum, hoc » erat in principio apud Deum¹. » Quanta verba, imo quantas voces facit verbum corde conceptum! Quantos prædicatores fecit Verbum apud Patrem manens! Misit

¹ Joan. 1, 1.

Patriarchas, misit Prophetas, misit tot et tantos prænuntiatores suos. Verbum manens voces misit, et post multas præmissas voces, unum ipsum Verbum venit tanquam in vehiculo suo, in voce sua, in carne sua. Collige ergo tanquam in unum omnes voces, quæ præcesserunt Verbum, et eas omnes constitue in persona Joannis. Harum omnium sacramentum ille gestabat, harum omnium persona sacra et mystica ille unus erat. Ideo proprie dictus est vox, tanquam omnium vocum signaculum atque mysterium.

V. Ergo attendite jam quo pertineat: « Illum oportet » crescere, me autem minui. » Attendite, si possim eloqui; si, non dicam, insinuare sed saltem cogitare sufficiam, quo modo, qua ratione, qua intentione, qua causa, secundum distinctionem quam locutus sum vocis et verbi, dixerit ipsa vox, ipse Joannes: « Illum oportet crescere, me autem minui¹. » O magnum et mirabile sacramentum: Attendite personam vocis, in qua persona erant sacramenta omnium vocum, dicentem de persona Verbi: « Illum oportet crescere, me autem minui. » Quare? Attendite. Apostolus dicit: « Ex parte scimus, et ex parte » prophetamus; cum autem venerit quod perfectum est, » quod ex parte est evacuabitur². » Quid est perfectum? « In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, » et Deus erat Verbum. » Hoc est perfectum. Quid est perfectum, dicat et apostolus Paulus: « Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse æqualis » Deo³. » Hunc æqualem Deo Patri, hoc Verbum Dei apud Deum, per quod facta sunt omnia, videbimus sicuti est, sed in fine. Nam nunc, quod evangelista Joannes dicit: « Dilectissimi, filii Dei sumus, et nondum apparuit

¹ Joan. III, 30. — ² I Cor. XIII, 9, et Florus ibidem. — ³ Philip. II, 6.

» quid erimus. Dilectissimi, scimus, quia cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est¹. » Hæc visio nobis promittitur, ad hanc visionem erudimur, ad hanc visionem corda mundamus. « Beati » enim, inquit, mundo corde, quoniam ipsi Deum vident². » Ostendit carnem suam, ostendit servis, sed formam servi; tanquam propriam vocem suam, inter multas voces, quas præmisit, ipsam etiam carnem suam ostendit. Pater quærebatur, quasi jam ipse sicuti est videretur: qui æqualis Patri Filius, in forma servi servis loquebatur. « Domine, ait illi Philippus, ostende nobis » Patrem, et sufficit nobis³. » Omnis intentionis suæ finem quærebat, hoc est, profectus sui terminum, quo cum pervenisset, nihil amplius jam requireret. « Ostende, » inquit, nobis Patrem, et sufficit nobis. » Bene, Philippe, bene, optime intelligis quod tibi sufficit Pater. Quod est « sufficit? » Nihil ultra quæres: implebit te, satiabit te, perficiet te. Sed vide ne forte sufficiat tibi et iste quem audis. Solus sufficit, an cum Patre? Sed quomodo solus, quando nunquam discedit a Patre? Ergo respondeat Philippo volenti videre: « Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me? Philippe, qui vidit » me, vidit et Patrem⁴. » Quid est, « Philippe, qui vidit » me, vidit et Patrem, » nisi, Tu me non vidisti, ideo quæris Patrem? « Philippe, qui me vidit, vidit et Patrem. » Tu autem vides me, et non vides me. Non vides enim me qui feci te; sed vides quod factus sum propter te. « Qui me, inquit, vidit, vidit et Patrem. » Unde, nisi quia « In forma Dei non rapinam arbitratus » est esse æqualis Deo? » Quid ergo Philippus videbat? « Quod semetipsum exinanivit formam servi accipiens,

¹ 1 Joan. III, 2. — ² Matth. V, 8. — ³ Joan. XIV, 8. — ⁴ Ibid. 9.

» in similitudinem hominum factus, et habitu inventus » ut homo¹. » Hoc videbat Philippus, formam servi, liber futurus ad formam Dei. Ergo omnium vocum persona Joannes, Verbi persona Christus. Omnes voces necesse est minuantur, quando ad Christum videndum proficimus. Quanto enim proficis ad videndam sapientiam, tanto minus tibi vox est necessaria. Vox in Prophetis, vox in Apostolis, vox in Psalmis, vox in Evangelio. Veniat illud, « In principio erat Verbum, et Verbum erat apud » Deum, et Deus erat Verbum². » Cum eum viderimus sicuti est, numquid ibi recitabitur Evangelium? Numquid prophetias audituri sumus? Numquid epistolas Apostolorum lecturi sumus? Quare? Quia deficient voces, crescente verbo: quia « Illum oportet crescere, me autem » minui³. » Et Verbum quidem per se ipsum nec crescit, nec deficit in se. In nobis autem crescere dicitur, cum proficiendo in illum crescimus: sicut crescit in oculis lux, cum acie convalescente videtur amplius, quæ acie languente minus utique videbatur. Et minor erat oculis ægris, major est oculis sanis: cum ipsa per se ipsam nec ante imminuta sit, nec postmodum creverit. Minuitur ergo ministerium vocis, cum fit mentis profectus ad Verbum. Ita oportet Christum crescere, Joannem autem minui. Hoc eorum indicant passionem. Nam Joannes minutus est, cæsus capite; Christus exaltatus est, crevit tanquam⁴ in cruce. Hoc eorum indicant natales dies. Nam a Natali Joannis incipiunt dierum detrimenta; a Christi autem, renovantur augmenta.

¹ Philip. II, 6, 7. — ² Joan. I, 1. — ³ Id. III, 30. — ⁴ Forte extentus.